

Vážení spoluobčané,

dne 21. 4. 2021 od 16.30 se bude konat online veřejné projednání změny územního plánu Lysé nad Labem. Koalice připravuje změny ÚP, které mohou negativně ovlivnit kvalitu života v Lysé. Upozorňuji vás proto na několik podstatných návrhů změn. Podat námítky a připomínky můžete POUZE 7 dní od veřejného projednání, pak už NEMŮŽETE.

1. Město navrhuje razantně snížit koeficient zeleně.
2. Také usiluje o snížení počtu parkovacích míst ze 2 na 1.
3. Do ÚP se má zanést Všejská spojka, ale bez jakýchkoliv podmínek týkajících se hlučnosti či zeleně.
4. Povolení stavby nových domů v lokalitě Za Pávem. Lokalita je v ochranném pásmu zdroje pitné vody pro město. Dosud zde není vybudována kanalizace.
5. Území v Čapkově ulici za Výstavištěm se má změnit z typu OV (občanská vybavenost) na SM (smíšené využití území městského typu, např. výroba).
6. Zaslepení Poděbradovy ulice, kterou přetne plánovaný obchvat. Do Stratova se pojede přes průmyslovou zónu.
7. Ve změnách není ani přes požadavek zastupitelstva zahrnuto zrušení průmyslové zóny za budoucím obchvatem. Plánuje někdo stále překladiště kontejnerů?

Více informací na www.lysanasspojuje.cz.
Děkují za váš zájem!

Karel Marek,
lídr Lysá nás spojuje

POMOZME TĚM, KTERÍ TO NEJVÍC POTŘEBUJÍ

Děkujeme tímto firmě InoCure, s.r.o., která nám darovala 4 500 nanovláknenných respiroušek. Firma respiroušky vyrábí ve svém závodě v Čelákovících. Tyto roušky jsou specifické svou nanomembránou s bakteriální a virovou filtrací vyšší než 94%, a proto se můžou nosit místo spirátoru. S každým zpravodajem BEZ CENZURY vhazujeme do schránky jednu respiroušku, kterou bychom rádi dostali k těm, kdo počítají každou korunu, aby v této nelehké době vyšli s penězi. Senioři, rodiče samoživitelé, rodiny, které na tom nejsou finančně dobře, nemocní nebo jiné skupiny, které budou rády za každou respiroušku. Vhodte tuto respiroušku do schránky sousedovi, o kterém víte, že ji potřebuje víc než vy. Pojďte si vzájemně pomoci a postarat se o druhé. Více informací naleznete v našem článku na webu Lysá nás spojuje. Respiroušky, které nám zůstanou po roznesení všech zpravodajů, věnujeme našim lyským dobrovolným hasičům.

Milí čtenáři, držíte v rukách první letošní vydání našeho zpravodaje BEZ CENZURY. Je výjimečné, protože přináší speciální přílohu zaměřenou na užívání drog mezi mladistvými. Je to náročné téma, ale s ohledem na to, že v Lysé v posledních měsících vyhasly hned dva velmi mladé životy, rozhodli jsme se pomoci upozornit na závažnost situace, která se v našem městě může týkat mnoha rodin, ať už to vědí, nebo ne. V historické rubrice jsme se tentokrát zaměřili na historii židovské komunity v Lysé. Historie se z velké části týká i článku o zámecké zahradě od Standy Svobody. O zahradě jsme si pak ještě povídali i s jejím zahradníkem. Z politiky nemůžeme minout témata, jakými jsou sportovní hala a méně známé investice chystané pro rok 2021. Někde na pomezí politiky a přírody se tradičně nacházejí novinky z mokřadu Žabák.

Vaše redakce ●

Židé v Lysé nad Labem

Počátky židovského osídlení v Lysé nad Labem lze doložit teprve od poloviny 16. století. V této době dochází k prvním cíleným pokusům státu o represii Židů a jejich vytlačování z velkých měst na venkov. I v relativně tolerantním 16. století stáli Židé mimo společnost. Nesměli vlastnit nemovitý majetek, živili se především obchodem a finančními službami, případně specifickými řemesly. Centrem židovského osídlení v Lysé byla až do poloviny 19. století panská vinopalna. Tu si židovské rodiny pronajímaly od vrchnosti a z ovocných a vinných zbytků v ní pájily kořalku.

Dům č. p. 161 v Poděbradově ulici sloužil v 2. polovině 19. století jako židovská modlitebna

Vinopalna stávala v objektu bývalého panského dvora, v místě kde dnes ústí ulice Masarykova na Husovo náměstí. V době rekonstrukce nám. Bedřicha Hrozného byla její část odkryta. Zde se nacházela tzv. židovská ulička, prostor, který měl být stranou od křesťanského osídlení, výrazně omezený a kontrolovaný. Na přelomu 17. a 18. století měla zdejší židovská obec vedle vinopalny modlitebnu a v severní části lesa Borku hřbitov.

Pokusy regulovat židovské osídlení byly v 18. století úspěšné jen částečně. Určitý počet rodin dostal tzv. familiantské číslo, které se dědilo na jediného syna. Jen ten směl založit rodinu. Toto nařízení se sice nedodržovalo, ale v lokalitách jako Lysá až do poloviny 19. století přispívalo k výrazné regulaci počtu obyvatel. Většinou tu sídlily nejvýše jedna až dvě židovské rodiny. Vedle pálení kořalky patřilo k obvyklým zaměstnáním Židů pálení potaše (ledek draselný), obchod s kůžemi a kostmi, sběr odpadků, případně podomní obchod. Lyská potašárna fungovala snad v areálu panského dvora.

Revoluční změnou bylo až náboženské a občanské zrovnoprávnění Židů po polovině 19. století. S ním souvisí i nárůst jejich počtu v Lysé nad Labem. Jestliže v roce 1850 bydlelo v Lysé 11 Židů, strmý nárůst se zastavil v roce 1890 na čísle 94. Poté

následoval opět pokles, zhruba na úroveň 30 osob na začátku druhé světové války.

Židovská komunita prošla za tu dobu podstatnou proměnou. Židé mohli nakupovat nemovitosti, čímž skončilo jejich koncentrované osídlení v židovské uličce. Nové možnosti podnikat a studovat vedly mladé členy komunity do větších měst i do zahraničí. Jména rodin se dost často změnila, najít židovskou dynastii žijící v Lysé více než tři generace je v podstatě nemožné. Mnoho rodin se přestávalo hlásit k židovství, ani ho nepraktikovalo, což byl jeden z důvodů, proč v Lysé nikdy nevznikla synagoga ani židovská škola. Lokálním centrem náboženského života se staly Benátky nad Jizerou. V Lysé existovala pouze malá modlitebna, nejprve v domě č.p. 161 v Poděbradově ulici, zhruba v letech 1850 až 1906. Poté byla přesunuta na opačnou stranu ulice do č.p. 116. Původní židovský hřbitov v Litoli zanikl na přelomu 18. a 19. století. Nový vznikl teprve v roce 1899 severně od nového městského hřbitova, za dnešním sídlištěm a garážemi. Sloužil pro celou benáteckou židovskou obec, pod níž Lysá spadala, a to až do druhé světové války.

Stejně jako jinde zaniklo židovské osídlení tragicky za druhé světové války. V roce 1943 odjelo v transportech a v táborech smrti zahynulo třicet

Dvě židovské rodiny z Lysé se zapsaly do „větších dějin“

V roce 1887 koupili litolský cukrovar bratři Jindřich David a Michael Beniesovi, vídeňští Židé. Vybudovali prosperující podnik, ale zanechali v Litoli také vilu, která je dodnes architektonickým skvostem. Vynikající stavbu na pomezí kubismu a modernismu vyprojektoval architekt Emil Králíček. Část rodiny neunikla nacistické perzekuci, Max a jeho syn Mikuláš se zachránili emigrací. První vedl továrnu v Keni, druhý zahynul v československé zahraniční armádě v roce 1945 u Dunkerque.

V letech 1889 až 1929 vlastnil domy č. p. 117 a 118 v Poděbradově ulici Gustav Wantoch. Rodina Wantochů podnikala především v Nymburce, ale i třeba v Drážďanech. Jejím hlavním artiklem byla proslulá griotka. Gustav v nově vybudovaném podniku ve dvoře za zmíněnými domy vyráběl také vinný, ovocný a estragonový ocet, obchodoval se Sremskou kořalkou a vínem. Také vyráběl vlastní hořčici. Veškerá výroba byla po roce 1929 přesunuta do Nymburka.

Bývalý židovský hřbitov za městským hřbitovem

Židů z Lysé nad Labem a Litole. Jména jako Abelles, Gans, Lustig, Oplatek, Sušický či Taussig znají dnes už jen nejstarší pamětníci. Židovský hřbitov zpusťl a byl v průběhu 60. let 20. století demolován. Dnes je z něj pouze malé pietní místo v zanedbaném parčíku.

PhDr. Michal Řezníček, vedoucí okresního archivu v Lysé nad Labem (s využitím publikace Blanky Rozkošné „Židé v Lysé nad Labem, Milovicích a okolí“, Praha 2010) ●

David Kolařský

Foto: Michaela Králová

Tentokrát vám přinášíme rozhovor s Davidem Kolařským, městským zahradníkem, který se stará o zámeckou zahradu. Jeho práce je zároveň jeho koníčkem a v zahradě, nejen té zámecké, dokáže trávit hodiny. Rodilý Lysák, který pečuje o zeleň i tam, kde nemusí. Říká, že tato práce vás musí bavit, musíte ji mít rádi, když ji chcete dělat. Netají se tím, že je samotář. Za podobu dnešní zámecké zahrady vdčíme hlavně jemu, protože tam odvedl neuvěřitelný kus práce.

O zámeckou zahradu pečujete už dlouho. Víte z hlavy, kdy jste začal?

Teď musím trochu počítat. A jestli počítám správně, začínal jsem tu v červnu 2006, možná 2007.

To je už 14 let. Co jste dělal, než jste přišel sem?

Už je to hodně dlouho, to je pravda. Když jsem skončil střední zahradnickou školu na Mělníku, šel jsem na vysokou, ale nejsem kancelářský typ, takže jsem to vydržel jen tři roky a skončil bakalářem. Za mě však byla ještě povinná vojenská služba. Protože zbraně rád nemám, zajistil jsem si „civilku“ tady na úřadě. Dostal jsem se tak do FCC (bývalá A.S.A.), kde ze mě hned udělali zahradníka. Deset let jsem pak dělal zahradníka, dispečera i zimní údržbu. Jenže práce s lidmi je náročná, tak jsem se

začal poohlížet po jiné. Přihlásil jsem se do výběrového řízení na místo zahradníka zámecké zahrady a byl jsem vybrán. To mi udělalo velkou radost.

Jak to v zahradě vypadalo, když jste ji dostal na starost?

Krušné časy to byly. Ta zahrada vypadala úplně jinak, byla totálně zarostlá, nic tu nebylo, všude roští a cesty. Člověk se tím probojovává postupně. Obrovskou oporou mi byl tehdy Standa Svoboda, který se o to opravdu zajímal. Společně jsme pomaličku začali z těch šíleně zarostlých míst vyřezávat stromové skupiny, začalo se to trošičku formovat. Standa měl tehdy báječný nápad. Začal organizovat veřejné brigády, aby si tu toho lidi začali víc vážit. (Pokračování na následující straně)

Infografika: BC

Jednou tady byly úřednice, které místo práce šly sem a makaly. Absolutně jsem to nečekal, nic takového jsem nezažil a asi ani už nezažiju. Bylo to naprosto úžasné.

Jak dlouho trvaly tyto brigády, účastnila se jich i veřejnost?

Brigády trvaly možná pět let. Zpočátku sem chodilo i dvacet lidí, pak to postupně opadalo, ale zapojila se i veřejnost. Sešli jsme se jednou až dvakrát do roka. Byla to ale otročina, vyřezávalo se tady křoví, lidé museli máknout.

Se Standou jste tedy zámeckou zahradu postupně přetvářeli do dnešní podoby. Byl v průběhu této revitalizace nějaký zásadní zlom?

Ano, jednoznačně zásadní změnou bylo zavedení vody a elektřiny. Tím v zahradě začal opravdový rozvoj. Předtím tu vůbec nebyly výsadby a květiny jako dnes. Teď v průběhu jara vysadíme čtyři tisíce letniček, na podzim zase čtyři tisíce tulipánů či třináct tisíc narcisů, aby jaro bylo krásné.

Jak vypadá zahradníkův rok? Co obnáší péče o toto všechno?

Ono je to různé. Zkraje, když tady byla ta džungle,

jsem ráno vstal a večer skončil. Teď už je to taková klasická rutina. Sekání, řezání, sázení. Těch enormních zásahů už tolik není. Každý si třeba myslí, že zahradník v zimě nic nedělá. To je ale velký omyl. Už na střední škole mě učili, že zahradník má sekeru a pilu a to je jeho základ a musí dělat celý rok. Park ráno odemýkám a odpoledne zamykám, udržuji i odpadkové koše a sbírám čurbes.

Zahradu už znáte opravdu důkladně. Kdybyste měl vybrat nějakou zajímavost, co by to bylo? O čem se neví a přitom by si toho lidé mohli všimnout?

Kupodivu je park podle mě nejkrásnější, když napadne sníh. Ale to sem lidé nesmí. Park by měl být vždycky zavřený, když napadne sníh. Je to nejen kvůli bezpečnosti, ale také proto, aby lidé nepošlali tisíce vysazených cibulovin, které jsou zasněžené a není je tak vidět. Dospělí cesty vidí, ale děti skáčou sem a tam, co si budeme říkat. Kolikrát je to pošlapáno tak nenávratně, že na jaro z toho nic není. Proto jsme letos prvně zavřeli kvůli sněhu. Napadl první sníh a všichni vyrazili bobovat. Bohužel i do zámecké zahrady. Přistávali pak v tulipánech, aniž by to věděli. Letos jsme si prvně uvědomili, že nemáme v návštěvním řádu zákaz sáňkování, bobování a lyžování. Kupodivu jiné parky to mají, už tam

asi tu zkušenost udělali. Opravdu mě dříve nenašlo, že na kopečku, který má dva metry, je možné vyhubovat bobováním díru jak svět za pět minut.

Začíná jaro. Co je tu na něm nejkrásnější?

Na jaře jsou fantazie ty cibuloviny. Třináct tisíc narcisů, tři tisíce hyacintů... Když to začne kvést, záleží na zimě. Někdy je to začátek dubna, někdy jeho konec. Lidi, kteří to tady už znají, tu jsou pak i dvakrát denně.

A jaké je v parku vaše nejoblíbenější místo, kde nejraději trávíte čas, když nemusíte pracovat?

Tak to nevím. Uvědomil jsem si, že jsem si v parku asi ještě nikdy nesednul. Je krásný celý. Máme tady třeba osmimetrovou cesmínu, to je americký vánoční strom, listnáč. Není to největší fešanda, ale je krásná. Kdo to ví? Objevili jsme ji právě při těch brigádách, když jsme pročišťovali park na straně u černých vrat. Najednou tam na nás vykoukla. Nebo jeden a půl kilometru stříhaných habrů. Každá část zahrady má zkrátka své kouzlo. Zajímavostí také je, že tu máme stromy, které vysadili Ljuba Skořepová nebo Pavel Soukup. V celé aleji směrem k vrtátnici má každý strom svého patrona.

Proč vlastně do parku nemůžou pejsci? To určitě zajímá a mrzí spoustu lidí.

To je těžké. Kdyby byli všichni ukáznění, tak možná proč ne. Je spousta zahrad, kam psi můžou. A jsou zahrady, kam nemůžou. Vždy se však najdou tací, kteří pravidla nedodržují. Problém je také to, že když pes očurá buxus, tak ten okamžitě zrezne a to je v parku zle. Chápu, že se to mnohým lidem nelíbí, ale ten zákaz je pro dobro parku, ten je na prvním místě. V první řadě hájím zájmy zahrady, proto tady jsem. Chceme ji zachovat i pro další generace, no ne?

Co byste závěrem vzkázal návštěvníkům zahrady? Jaké je vaše přání?

Aby si vážili toho, co tady mají. Aby respektovali pravidla, které tady máme, a tím mi pomáhali se o tu zahradu starat. Je krásná a byla by škoda ji zničit. Vždy jsem velice nerad, když mám telefonát, že mi tu skejtují pubertáci na zámeckých terasách nebo malá holka sedí na několik set let staré soše, dělá hyjé hyjé a děda si ji fotí. Některým lidem chybí respekt ke svému okolí a to mě moc mrzí.

Michaela Králová

Foto: David Kolařísky

Zámecký park

Foto: Stanislav Svoboda

Zámecký park v Lysé nad Labem je nemovitou kulturní památkou, která je součástí městské památkové zóny. Současně je chráněn jako registrovaný významný krajinný prvek. Jedná se tedy o objekt, který zasluhuje zvýšenou ochranu.

První zahradní úprava u zámku vznikla pravděpodobně v době, kdy panství Lysá vlastnili Habsburkové (16./17. století). V roce 1647 císař Ferdinand II. věnoval válkou zpustošené panství Lysá generálu Janu Šporkovi, který z něj začal budovat hospodářské centrum svých statků. Na konci 17. století mohla mít zahrada spíše podobu užitkovou, kde dominantní místo zastávaly ovocné stromy (štěpnice) a šafranice (kopečkovité záhony šafránu).

František Antonín Špork nechal od roku 1696 nejbližší okolí zámku upravovat do podoby okrasné zahrady. Velkou formální parkovou úpravu (Li-

bosad) zde budoval až ve 30. letech 18. století, kdy sem také byla umístěna většina dosud zachované plastické výzdoby. Jednalo se o park francouzského typu, pro který je typická rovinná plocha členěná kompozičními osami/cestami, parter s nízkou borderií (ornamentální výzdoba záhonu s geometricky pravidelnými vzory z nízkého zastříženého zimostřázu, ploch barevných šterků, květin) a uzavřené prostory vymezené habrovými boskety (vyšší tvarované živé ploty).

V polovině 18. století přikupoval František Karel Swéeerts-Špork lesnaté pozemky na severu Li-

bosadu, až park získal rozlohu současných 21 hektarů. Plánoval zde založit park anglického typu, později zvaný Bludnice. Dominantní zastoupení tu měly mít domácí druhy dřevin uspořádané v porostech a malých skupinkách i solitery. Podstatnou součástí Bludnice byly luční porosty. Po smrti Františka na části původního Libosadu vzniklo hospodářské zázemí fary.

Novou úpravu Libosadu i Bludnice zadala kněžna Štěpánka Rohanová po roce 1851. Díky rodinným vztahům s majitelem zámku Sychrov a nadšeným zahradníkem Kamilem Rohanem se na úpravě parku pravděpodobně podíleli jeho zahradníci. Tehdejší stav se v podstatě dochoval dodnes. V Libosadu byly nově uspořádány sochy a byly založeny nové habrové špalíry (některé se zachovaly dodnes), v Bludnici se dokončila výstavba ohrazení.

Baron Bedřich Leitenberger v roce 1890 oslovil předního zahradního architekta Eduarda Petzolda, aby mu navrhl nový přírodně krajinný park. Z plánů se nakonec realizovala jen úprava terénu západně od zámku, ze které je nejnapádnější západní terasa u zámku. Pravděpodobně v té době sem byly vysazeny nejhodnotnější solitery v parku (dnes památné stromy) – jírovec maďal, uprostřed cesty na západní straně zámku a platan javorolistý zvaný Petzoldův, za altánem v jihozápadním rohu zámeckého nádvoří.

Další majitelé park v podstatě již jen udržovali. Za vlastnictví knížete Rudolfa Kinského byl park doplněn o množství konifer. Po prodeji zámku a parku Protektorátu Čechy a Morava se park využíval spíše hospodářsky a následně byl rozdělen na dvě části – nejbližší okolí zámku se vyhradilo pro domov důchodců, vzdálenější část byla „degradována“ na veřejný park s letní scénou a letním kinem.

Náprava stavu a pokus o rehabilitaci parku byl zahájen v roce 2007. Předně došlo ke sjednocení péče o Libosad, Bludnici, školní zahradu (mezi domem Dohalských a farou) a klášterní terasy, o které se do té doby staralo několik subjektů. Na základě spolupráce s památkáři, správci městské zeleně a vědeckými pracovníky VÚKOZ Průhonice se

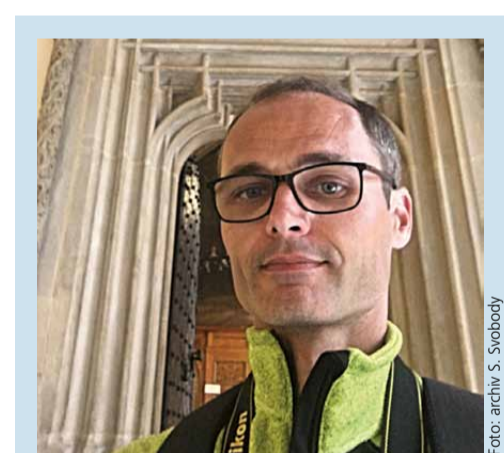

Foto: archiv S. Svobody

Standa Svoboda je lyský rodák s dlouholetým zájmem o dějiny, památky a přírodu našeho regionu. V letech 2000 až 2002 se během civilní vojenské služby staral o údržbu městské zeleně. Poté až do letošního února pracoval na odboru životního prostředí, kde měl na starosti oblast ochrany přírody a krajiny na celém území obce s rozšířenou působností. Podílel se na organizování prvních ročníků Vítání ptačího zpěvu a entomologických vycházek do Milovic nebo na Přerovskou hůru či brigád na záchranu vzácných biotopů, jako jsou bílé stráně (s výchozem opuky a stepními společenstvy) na Viničkách. Organizoval dlouhá léta veřejné brigády na udržování zámecké zahrady, o kterou sám aktivně pečoval a dopomohl tak k jejímu současnému obrazu. Městský úřad v něm ztrácí zdatného a pracovitěho odborníka se zájmem o veřejný prospěch a nadšeného ochránce přírody.

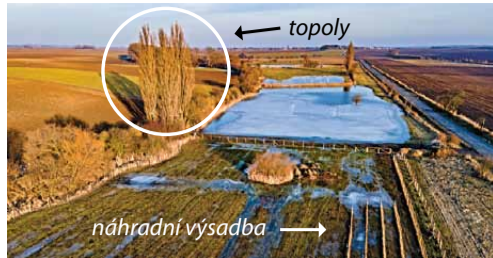
podařilo naplnit původní plány a očekávání. Především se jednalo o výstavbu vlastního vodního zdroje, založení technického zázemí, zřízení automatické závlahy, založení květinových záhonů a modelaci „lesního“ porostu.

Ing. Stanislav Svoboda

Střípky z dění okolo mokřadu Žabák

Město v únoru nechalo kácet pás dřevin kolem Doubravského potoka, který má být pročištěn. Nemělo však povolení ke kácení a závazné stanovisko k zásahu do významného krajinného prvku (VKP). Česká inspekce životního prostředí nepovolila kácení zakázala. Vedení města o zásahu neinformovalo Povodí Labe, které potok spravuje. Na podnět LNS i dalších občanů nařídila Česká inspekce životního prostředí ukončení kácení. Město odůvodnilo svůj postup potřebou pročištění propustky pod polními cestami a železnicí, protože právě jejich zanesení způsobuje záplavy na okolním území. Tyto záplavy ohrozily i náhradní výsadbu. Propustky je nutné čistit a je to povinnost města. K tomu však není potřeba bez povolení kácet stromy a keře v délce 1,2 km.

Město chce chránit náhradní výsadbu nevhodně umístěnou do blízkosti mokřadu vloni na podzim. Jde o cca 17 tisíc stromů v hodnotě téměř tří milionů korun, jejichž výsadbu tu po dohodě s městem zajistila SŽDC. Přitom se jedná o dlouhodobě podmačené místo, kde i strategický plán města navrhuje založení soustavy mokřadů jako protipovodňové opatření. Samotný odbor výstavby a životního prostředí nyní doporučuje změnu umístění zbývajících výsadby. Není vysazení tolika stromů a keřů na tak malém a nevhodném prostoru jen mrhání peněží?

Přestože o návrhu z loňského června na registraci celého území mokřadu jako VKP městský úřad dosud nerozhodl, Doubravský potok a jeho údolní nivu stanoví jako VKP přímo zákon.

Město zažádalo o povolení kácení čtyř topolů u křížení zadní polní cesty a potoka. Podle vyjádření přírodovědce Radka Lučana nejsou tyto stromy vůbec přestárle a plní důležitou roli hnízdiště pro ptáky (např. dudek chocholatý) a zároveň jsou sídlem pro vzácné druhy hmyzu nebo netopýry. Naštěstí podle našich informací město tuto žádost stáhlo.

Česká televize o Žabáku natočila jeden díl pořadu *Nedej se*, který bude odvysílán na ČT2 11. dubna.

Foto: 3x Dan da Pixel

Na únorovém zastupitelstvu koaliční zastupitelé neschválili náš návrh na zastavení akce čištění potoka. Vedení města chce získat potřebná povolení a kácet na chráněném území dál. Koalice také odmítla zveřejnit městem objednanou hydrologickou studii od firmy HG partner s.r.o., jejíž závěry jsou v některých bodech podobné návrhům studie spolku Beleco, předloženou námi na ZM. Zastupitelstvo alespoň odsouhlasilo svolání jednání města s ČIZP a Povodím Labe, správcem Doubravského potoka. První jednání podle našich informací už proběhlo ale bez účasti zastupitelů Lysá nás spojuje, kteří navrhli toto jednání. Naším cílem je upravit Doubravský potok do meandrující podoby, vytvořit podmínky pro přechodný rozliv vody i nevysychající tůň pro obojživelníky. Podle našich informací je i Povodí Labe připravené k hledání řešení tohoto území tímto směrem.

VIZUALIZACE MOŽNÉHO VYUŽITÍ MOKŘADU ŽABÁK

Martin Tužinský

Sportovní a multifunkční hala, nebo pouze velká tělocvična?

Od začátku roku se snažíme upozornit na zásadní problémy v projektové dokumentaci haly. Chtěli jsme je projednat na posledním zastupitelstvu, ale to se nestihlo, a to i kvůli neochotě koalice tento bod předradit. Po zasedání zastupitelstva jsme žádali místostarostku o schůzku, ale předkládané návrhy termínů setkání byly vždy až po uzavření výběrového řízení na zhotovitele stavby sportovní haly.

Co považujeme za největší nedostatky budoucí sportovní haly? Měli jsme mnoho dotazů, které postupně byly vyjasněny, ale stále jsou nevyřešené dva zásadní problémy.

Kapacita

Hasiči v požárně bezpečnostním řešení stavby (PBR) schválili maximální kapacitu haly pro 466 osob. Ten stejný dokument však říká, že na základě norem ČSN je kapacita pro kulturní akce pouze 150 osob a pro konference 200 osob. Dle souhrnné technické zprávy je pak kapacita sportovních akcí 186 osob (v tomto čísle je zahrnutý i potřebný personál). Proč jsou tato čísla výrazně nižší než oněch 466 osob? Odpověď najdeme v použitých dílčích technologiích budovy, hlavně pak v technice.

Kapacita 466 osob je dimenzována na základě konstrukčně stavebního řešení budovy, tzn. odpovídá pouze množství a kapacitě únikových východů a schodišť, velikosti a uspořádání únikových koridorů v budově pro evakuaci osob v případě požáru. Tato maximální kapacita je však dále ponížena použitým technickým vybavením, zejména v technice. Kapacita v technice není projektována na víc

než 186 osob (v případě dětských sportovců se jedná o 216 osob). Finální kapacita haly, která je uvedena v projektové dokumentaci, je tedy naprosto nedostatečná. Sportovní akce mají nyní uvedeno 40 sportujících dospělých (60 dětí) a 50 diváků pro hlavní sál a 20 (resp. 30) pro malý sál. Celkem tedy 60 (resp. 90) sportujících osob. Přitom kapacita pro sport byla pro hlavní sál vždy požadována aspoň 40 sportujících dospělých (60 dětí) a 200 diváků.

Skutečná kapacita sportovní haly tedy neodpovídá předloženému zadání, ani prezentovanému využití schválenému v soupisu požadavků zhotovitele. Legálně, tedy bez rizika právní odpovědnosti v případě havárie nebo neštěstí, nelze do haly vpustit více osob.

Tribuny a ochoz

Projekt sportovní haly je zastupitelstvem města zastropovaný na 100 milionech korun bez DPH. Nákup vysouvacích tribun představuje zhruba 1 milion korun. Není nám zřejmé, proč se tribuny nemůžou nakoupit hned, když jde o zanedbatelnou částku v poměru k celému rozpočtu. Lze se domnívat, že to souvisí s kapacitou haly, která je limitována v technice, a v této kapacitě není kapacita tribun. Navýšení kapacity v technice by však znamenalo dalších několik milionů korun nákladů a tedy pravděpodobně překročení zastropované ceny realizace.

Přestože zastupitelstvo odsouhlasilo nákup tribun v pozdějším období, resp. její dodatečnou in-

stalaci, nebylo toto přeneseno do stávající projektové dokumentace, a to ani ve stadiu přípravy. Jelikož dílčí projekt v technice kapacitně s dodatečnou instalací tribun nepočítá a není na ni dimenzován, nebude možné v budoucnu takto razantně navýšit kapacitu osob v budově. Řešením je tedy úprava této dílčí části dokumentace tak, aby zohlednila i dodatečnou instalaci tribun, tzn. dodatečné navýšení kapacity o cca 200 osob.

Ke změnám došlo také v umístění diváků na ochoz tělocvičny. Z původně prezentovaných sedmadesát míst k sezení je nyní v projektu počítáno pouze s padesáti místy k stání. Toto jsou v současném projektu jediná oficiální místa pro diváky sportovních utkání na hlavní ploše.

Vladislav Špíchal

Jakákoliv komerční využitelnost haly je přímo závislá na možnosti pořádání akcí jako jsou např. sportovní turnaje. Ty bez možnosti konání zápasů na více hřištích současně a bez dostatečného množství míst pro publikum postrádají jakýkoliv smysl. Jelikož neznáme parametry budoucí tribuny, nevíme, zda nebude použitelná pouze pro hlavní hřiště. Turnaje na jednom hřišti nejsou časově uskutečnitelné. Provozní náklady budovy budou vysoké a bez maximalizace možnosti komerčního pronájmu je ze svého rozpočtu bude muset hradit město.

Finanční bilance spolku Lysá nás spojuje, z.s.

V každém vydání vás chceme informovat o naší finanční situaci a výdajích. Výpisy z účtu najdete na našich webových stránkách. Jak si spolek stojí k datu uzávěrky, tj. 21. 3. 2021?

1. Vybrané finanční prostředky od založení účtu 1. 9. 2020: **68 895,44 Kč**
2. Zaplacené náklady od založení účtu: **60 742 Kč** (BEZ CENZURY září a prosinec 2020, březen 2021)
3. Zůstatek k 21. 3. 2021: **8 153,44 Kč**

Jaké pravidelné náklady má spolek Lysá nás spojuje, z.s.?

1. Tisk zpravodaje BEZ CENZURY (3–4 čísla ročně): **61 000 až 82 000 Kč/rok.**
2. Rozesílka kopií zpravodaje dle nařízení ministerstva kultury, 20 ks po celé ČR: **1 200 Kč / jedno vydání**
3. Roznos zpravodaje do poštovních schránek si zajišťujeme sami s pomocí dobrovolníků (Lysá nad Labem, Dvorce, Byšičky, Řehačka) **0 Kč**

Další náklady vznikají v průběhu naší činnosti a odvíjejí se od aktuální situace ve městě. Chceme vám nadále přinášet kvalitní, aktuální a pravdivé informace o dění ve městě. Budeme velice rádi za vaši finanční pomoc, která nám zjednoduší vydávání zpravodaje BEZ CENZURY, tematických letáků a organizaci aktivit pro občany. Pravidelné příspěvky nebo jednorázovou platbu nám můžete poslat na účet **2801859906/2010**. Děkujeme! Moc si toho vážíme.

Zajímavosti z rozpočtu města: O čem se moc nemluví?

O velkých městských investicích i o úvěrovém zatížení ve výši 300 milionů Kč už asi víte např. z *Listů*. Za pozornost stojí i menší, leč zajímavé investice, které jsou letos v rozpočtu naplánovány.

- Za 15 milionů korun by se letos konečně mělo upravit bývalé Calypso. Kulturní sál v Lysé opravdu chybí, doufáme tedy, že se dva roky od koupě podaří prostor upravit tak, aby se zde mohly bez zbytečných obtíží konat středně velké akce, protože 450 m² užité plochy větší nedovolí.
- Výdaje spojené s infocentrem v budově radnice narostly. Původní smlouva byla na 1 690 tisíc Kč, ale třemi dodatky se cena vyšplhala na 2 940 tisíc korun. Převážná část prací byla fakturována vloni ve výši 2 155 tisíc korun. Doufáme tedy, že letošní plánovaná částka 1 500 tisíc Kč už nebude vyčerpána celá a náklady na dvě místnosti a příslušenství se nepřiblíží 4 milionům korun.
- Pro cyklisty a turisty by mohlo být dobrou zprávou, že je v plánu řešení pěší a cyklistické dopravy přes most Bohumila Hrabala. Ještě nějakou dobu zde bude pohyb nebezpečný, ale v rozpočtu je 800 tisíc Kč na projektovou dokumentaci (oproti slibům, že v roce 2021 bude lávka realizována).
- Dříve se na druhý břeh Labe dostaneme bezpečně spíš lodí, protože je za 1,5 milionu Kč naplánováno jejich vývaziště. S 300 tisíci se v rozpočtu počítá na projektovou dokumentaci řádného rekreačního přístaviště.
- Za 1 milion korun by se v Lysé měla objevit dobíjecí stanice pro elektromobily. Za tuto částku lze pořídit jednu rychlonabíjecí stanici. Ty opravdu moderní a ultrarychlé, které autobaterii nabijí za 10 minut, stojí několikánásobek.
- Letošní rozpočet ožil nejen moderními vymoženostmi, ale i tradicí. Na zookoutek jsou vyčleněny 2 miliony korun. Co za ně? Inu, šporkovský bílý jelen. Jak mu v plánované minioboře u zdi zámecké zahrady a klášterních teras bude, je otázka.
- Z neinvestičních výdajů stojí za zmínku 800 tisíc Kč na festival Lysá žije. Berme to jako optimistickou zprávu, že všemu navzdory se na jaře budeme dva dny veselit. I když je pravděpodobnější, že se tyto peníze společně se 300 tisíci plánovanými na městský ples rozpustí ve vícenásobných investičních akcích.

Další výdaje z rozpočtu, o kterých se nemluví:

- provoz parkoviště P+R (u nádraží a Vystaviště) – 360 tis. korun;
- čištění vodních toků – 800 tisíc Kč (ano, to je ta objednávka na bagr u Doubravského potoka);
- komplexní koncepce zeleně – 300 tisíc korun;
- projektová dokumentace na celkovou rekonstrukci ulice Škrétova – 700 tisíc korun. Cena samotné rekonstrukce bude jistě okolo 15 milionů korun, které se v budoucnu budou v rozpočtu těžko hledat.

Na konec opravdu dobrá zpráva: na opravy drobných památek bylo v rozpočtu vyčleněno 60 tisíc korun. Za tuto částku už má svatý František na stejnojmenném náměstíčku opravenou ruku, kterou mu vloni urazila větev spadlá ze sousední neudržované lípy.

Zuzana Viktoriová

Připravili jsme pro vás možnost inzerovat v našem zpravodaji BEZ CENZURY. Vybírat můžete ze tří možností. Zpravodaj se tiskne v nákladu 4400 ks a sami členové ho roznášejí do každé poštové schránky v Lysé nad Labem, Byšičkách a Dvorcích. Zpravodaj vychází 4x ročně. Zisk z Inzerce se využije na pokrytí nákladů s tiskem zpravoje.

ceník inzerce do zpravodaje BEZ CENZURY:

Plnobarevná inzerce formátu A4	5000,- Kč
Plnobarevná inzerce formátu A5	2500,- Kč
Plnobarevná inzerce formátu A6	1650,- Kč

Ceny jsou finální. Spolek Lysá nás spojuje, z.s., není plátcem DPH.

Pravidla pro využití inzerce formou tištěné reklamy:

1. Inzerce musí být apolitická.
2. Inzerce nesmí mít rasistický nebo jiný diskriminační kontext.
3. Inzerce nesmí obsahovat vulgární slova nebo být urážející.
4. Inzerce nesmí být v rozporu s hodnotami spolku Lysá nás spojuje, z.s.
5. Redakce zpravodaje BEZ CENZURY si vyhrazuje právo inzerci neotisknout.

Detailní pravidla pro poskytnutí inzerce a její zveřejnění najdete na našich webových stránkách www.lysanasspojuje.cz. V případě zájmu o uveřejnění inzerce nás kontaktujte na e-mailu info.lysanadlabem@gmail.com.

Proč návykové látky jako téma v BEZ CENZURY?

Smrt Matěje Šorala mnou otřásla přesto, že jsem jeho ani jeho rodinu neznal. Byl to druhý případ úmrtí velmi mladého člověka v našem městě během necelých dvou měsíců a to je děsivé. Situace, kdy v jednom menším městě krátce po sobě zemřou dva mladí lidé po požití léků bez předpisu, je zřejmě ojedinělá v celé republice. Nechci, aby se tak závažná věc přehlížela, neboť se dotýká i rodin mých přátel i mě samotného, otce sedmiletého kluka. Vážím si toho, že pan Karel Šoral chce zveřejnit příběh svého syna z pohledu rodiče. Velmi si cením, že svým sdílením chce pomoci dalším rodinám a veřejně mluvit o tak bolestivé ztrátě.

Celá příloha je proto věnována výhradně problematice návykových látek, kam patří i zneužívání léků. Při bližším zkoumání zjistíte, jak rozšířené je mezi mladými zejména polykání různých prášků a jak snadno jsou dostupné. Součástí přílohy je také sdílení zkušeností pracovníků centra Laxus v Nymburce. Máte rovněž možnost seznámit se s jejich praktickými radami, např. jak poznat u dítěte, že bere drogy, a jak potom postupovat.

Velmi si přejeme, aby se nic podobného už neopakovalo. Rovněž apelujeme, aby nikdo nebral prášky bez předpisu a také je nedával nikomu jinému.

Martin Tužinský ●

Memento mori

Mnozí z vás vědí, co potkalo naši rodinu. Ještě jednou veřejně děkuju za vaši účast a velkou podporu, kterou jste nám projevili. O detailech toho, co a proč se stalo, nyní nechci hovořit. Na to ještě nenastala ta správná doba. Rád bych vám ale sdělil několik postřehů o tom, co jsem se dozvěděl a naučil. Berte to, prosím, jako můj apel na vás, rodiče. Apel, který je napsán v dobré víře v možnou změnu a je podložený těžkým osobním prožitkem. Chci vám předat informace, které jsme já ani naše rodina v pravý čas neměli. Třeba vám přečtení tohoto textu dá možnost něco udělat. Jak s tím naložíte, je jen na vás.

Reakce rodičů, kterým jsme volali nebo se kterými jsme hovořili osobně, byly nevěřící a odmítavé. Protože to se NAŠIM dětem nemůže stát. S tím NAŠE děti nemůžou přijít do styku. To jsme si však mysleli i my.

Já jako otec jsem se velmi nechtěně probudil do jiného světa. Do světa, který je pro naše děti těžký. Děti jsou teď již téměř rok zavřené doma, mají prapodivně vedenou distanční výuku, která je nebaví a nic moc jim nedává. Život tráví v online světě. Neustále jsou v napětí z očekávání různých zpráv na sociálních sítích. Jsou propojení s množstvím kamarádů, které by v normálním světě nikdy nestihly osobně potkat a poznat. Hrají hry do pozdních večerních až brzkých ranních hodin. Mají nepravidelnou stravu. Pomáhají si energetickými nápoji. Hledají smysl toho, co dělají, a nevidí světlo na konci tunelu.

Spousta těchto dětí chodí k psychologům či psychiatrům, protože si samy neumí pomoci. Mají deprese, jsou apatické, nechutná jim jíst. Okoukávají návyky od svých unavených rodičů, kteří nemohou spát, jsou ve stresu, nestíhají a často své problémy řeší alkoholem, různými prášky, terapií...

Probudil jsem se do světa, ve kterém se dají sehnat všelijaké prášky. Některé na utlumení, jiné naopak na povzbuzení. Dnešní děti ve věku 13 až 20 let vědí, na koho se obrátit, když něco takového

potřebují sehnat. My rodiče ani netušíme, jak moc je tato praxe běžná a nabídka dostupná a laciná. Děti si prášky dokáží pořídit za pár desetikorun, za několik cigaret, za sex. Parta v tomto funguje úplně skvěle. Mezi dospělými, ani mezi profesionály, se téměř žádné informace nedostanou. Protože v partě držíme spolu. Forever. Parta má svůj slang. Chceš océčko, rivo, kouli? Děti v partě většinou neshánějí drogy. Poptávají prášky, což je v jejich očích vlastně legální. Navíc jsou oproti alkoholu opravdu levné. Z peněz na svačinu nebo oběd vždy něco málo zůstane. V partě se složíme a dáme si každý jenom trošku. Nic se nemůže stát. Dělají to tak všichni.

Děti nenapadne, že některé léky mohou být různě silné. Jeden prášek má množství konkrétní dávky 0,25 a ten samý název a balení má množství 10, takže je čtyřicetkrát silnější. Děti nenapadne, že léky jsou výhodný obchod a že spousta léků se padělá kdesi po garážích. Děti nemusí napadnout, že účinky mohou jít proti sobě a následek je podobný, jako když se do Coca-Coly vhodí menthoska.

Já jsem o tomto světě své děti nepoučil. Nevěděl jsem o něm. Teď už to vím. Bohužel až teď. Vy už to také víte a můžete s tím něco dělat. Můžete o tom mluvit se svými dětmi. Jasně, někdy to bude těžké. Kdo z nás chtěl v pubertě mluvit se svými rodiči o alkoholu, trempování, holkách, partě? Ale i když je to těžké, je to nutné. Většina z vás se to začala

* 15. 12. 2002
† 25. 01. 2021

Matěj Šoral (dole s otcem)

týkat osobně poté, co umřel Matěj, kterého jste znali vy i vaše děti. Teď už můžete mluvit se svými dětmi zcela konkrétně, otevřeně. Najděte si čas a sílu k takovému rozhovoru. Protože stát se to může i VAŠIM dětem, a věřte, že si to nepřejou.

Karel Šoral, Matějův táta ●

Rozhovor s Karlem Šoralem:

Jedinou jistotou v životě je nejistota

Od Matějovy smrti uplynul v době našeho rozhovoru více než měsíc. Jak konkrétně se s tak velkou ztrátou smířujete?

Nám velmi pomáhá se o Matějovi co nejvíce bavit. Mezi sebou, s přáteli, známými. Je to stále téma číslo jedna. I terapie se v těchto případech vedou podobně, člověk mluví, mluví, třeba roky, až se z té ztráty vypovídá. Máme velkou podporu v rodině, zpočátku nám i kamarádi pomáhali s nakupováním, vařením. Měli jsme hodně návštěv. Jako hlava rodiny musím situaci zvládnout a být oporou manželce a dětem. I já od nich samozřejmě mám podporu, ale zároveň potřebuji dočerpávat energii i odjinud, od svých přátel.

Vy sám jste prošel osobnostním rozvojem, koučujete, jak vám to nyní pomáhá?

Mám za sebou čtyři roky výcviku koučování a koučuju jedenáctým rokem. Pomáhám lidem zvládat těžké situace, získat nadhled. Díky tomu znám i psychoterapeuty, lidi s duchovním přesahem. Dostal jsem se mezi lidi, kteří pracují s energiemi, věří ve vyšší smysl života i smrti. To mi umožňuje situaci lépe zvládat a paradoxně být i oporou třeba Matějovým přátelům.

Jak vnímáte význam rituálů při smíření se se synovým odchodem? Jaké konkrétní jste použili vy?

Už i promluva s blízkými je svým způsobem rituál. Jinak jsme dělali kroky k vyčištění Matějova pokoje, vyprali jsme, uklidili, srovnali jeho věci. Posléze pro nás můj kamarád vedl soukromý rituál, zapálili jsme šalvěj, bubnovali, abychom vyčistili prostor od špatné energie a naopak přilákali a uchovali energii dobrou. Největším rituálem byl ale určitě samotný pohřeb. Dnes narůstá počet pohřbů bez obřadu. Pohřeb na konkrétním místě, kde se s mrtvým lze rozloučit a poté si jej připomenout, je dobrou tradicí. Jsem rád, že jsme mohli udělat vlastní parte, vybrat vlastní muziku, pozvat všechny známé. Na pohřbu bylo asi tři sta lidí. Dalším rituálem bude usazení urny, to nás ještě čeká.

Matějovi bylo čerstvě osmnáct let, jak si jej budete pamatovat? Jaký byl?

Naše rodina je velmi semknutá a Matěj byl a je její

Matěj (stojící vlevo) s rodinou

pevnou součástí. Matěj byl jako prostřední dítě rozený diplomat, byl vnímavý, rád dával lidem dohromady. Se svými sourozenci měl silný vztah. Byl velmi oblíbený v rodině, mezi kamarády. Měl úspěch u holek a i jejich maminky ho měly rády (úsměv).

Jak jste Matěje vychovával?

Věřím, že větší výchovný vliv než tělesný trest má dobře vedená rozmluva. Náš vztah byl otevřený, postavený na důvěře a otevřenosti, tak jako s ostatními dětmi. Asi před pěti lety jsem s Matějem byl na prodlouženém víkendě pro otce a syny. Vyráběli jsme prak a jiné věci, všichni společně i ve dvojici. Na konci jsme si dali cíle, které chceme spolu během jednoho roku stihnout. Většina se nám podařila.

Váš syn byl podle všeho aktivní mladík s mnoha přáteli a zájmy. Co jej bavilo, čemu se věnoval, co chtěl studovat?

Matěj byl velmi společenský, rád byl středem pozornosti. Patřil do několika part a všude byl vůdčí osobností a tmelícím prvkem. Matěj studoval produkční činnost na škole grafického designu v Lysé, měl nadání na jazyky, chtěl studovat v Dánsku; potvrzení o přijetí na dánskou školu přišlo v den jeho smrti. Rád cestoval, dříve s celou rodinou, později třeba jen se starším synem. Chtěl všechno zkusit,

všechno ho lákalo, i extrémnější sporty. Občas byl tvrdohlavý a někdy se vztekal. Chodil tancovat, hrál fotbal.

Myslíte, že Matěj zemřel kvůli jedné náhodné zkušenosti s návykovou látkou, nebo se dostal do nějaké party, která k nim měla přístup?

V některých partičkách si dal alkohol, zkusil marihuanu. K těmto věcem podle mě přišel tak nejdříve před dvěma roky. Začal i kouřit cigarety, přitom u nás v rodině se nekouří. Ale to vše bylo v malé míře. Víím, že asi před rokem zkusil trip. Víc se k nám nedostalo. Podle nás tvrdé drogy ani prášky nebral.

Pozorovali jste nějaké změny chování, něco nápadného? Případně při zpětném pohledu se vám něco takového vybaví?

Když se na to podívám teď, tak Matěj zhubnul v průběhu prosince, ledna. Přitom jedl a nebylo to nic drastického. Vlastně my všichni méně jedli, jak jsme byli doma zavřeni. V lednu jsme všichni v rodině měli lednu. Neměli jsme těžký průběh, Matěj vlastně jen ztratil čich. Ve škole neměl potíže, měl výborné známky. Neztrácel zájem o věci, naopak, měl dělat řidičák, nechal si ušít kabát, který měl jednu na sobě. Je pravda, že osmnáctiletého kluka nevidíte zas tak často, žije si svůj život, přijde,

když má hlad a potřebuje vyprat oblečení. Nicméně jsme opravdu nezaznamenali významnou proměnu jeho chování. Evidentní byla změna až v posledním týdnu.

Co se tedy vlastně stalo?

Když se Matěj dostal z nemoci, chtěl to oslavit a trochu to přeháněl. Třikrát za sebou se trochu víc napil s kamarády. Přitom po covidu byl jeho organismus zřejmě oslabený, nevíme, jak moc. Myslím, že v tu chvíli na něj dolehly i citové a vztahové zmatky, rozešel se s přítelkyní a pak toho litoval. Pravděpodobně si vzal nějaké prášky, které by třeba zvládnul, kdyby byl v pořádku. Bohužel nebyl. Je možné, že si vzal prášek na uklidnění a pak taky na povzbuzení, což šlo proti sobě.

Jaký vliv má podle vás covidová epidemie na horší psychickou odolnost mladých a nakolik se jedná o hlubší krizi?

Koronavirová doba se podepisuje na stavu mladých velmi. Mladí se dlouhodobě nudí, je to často sdílený pocit. Normálně by Matěj každý den musel vstát, dojít na šest osm hodin do školy, sportoval by, měl další aktivity. Takhle se nemusel ani svléct z pyžama a na hodinu dvě se připojit k online výuce. Ovšem vidím tady hlubší příčiny. Jsme blahobytná civilizace,

(Pokračování na následující straně)

Vyjádření policie k případu

Nymburští kriminalisté v současné chvíli na Nymbursku evidují dva takové případy, kdy užití špatné kombinace léků způsobilo u mladých osob smrt, přitom oba se týkají Lysé nad Labem. Dále došlo v loňském roce k otravě a hospitalizaci dvou mladých lidí v Milovicích. Kriminalisté na obou případech úmrtí intenzivně pracují, bližší informace však s ohledem na probíhající vyšetřování nelze sdělit.

Současně policisté upozorňují a apelují na rodiče a další příbuzné dospívajících osob, aby tuto problematiku svým potomkům vysvětlili a sdělili jim případná rizika požití léků, které nejsou osobám lékařem předepsané.

por. Bc. Petra Potočná
tisková mluvčí PČR Nymburk ●

